

Милан Васиљевић
Факултет политичких наука у Београду
milanvasiljevic_ac@hotmail.com

УДК 378.6:32(497.11):001.92
027.7(497.11 Београд):001.92

Дисеминација стручних, електронски доступних информација на Факултету политичких наука у Београду

Сажетак

Циљ рада је да представи врсту услуге – пилот пројекат библиотеке Факултета политичких наука (БФПН). Наиме, БФПН је у октобру 2008. године почела са пружањем услуга дисеминације информација својим корисницима. Пошто је у питању пилот пројекат, фокусирали смо се на типску групу корисника – професоре ФПН-а. Пројекат је подељен у фазе: планирање пројекта и састављање упита; анализа одговора и почетак дисеминације информација; евалуација и прављење планова за даље побољшавање дисеминације информација, као и осталих послова библиотеке.

Кључне речи:

библиотечке услуге, дисеминација информација, електронски ресурси, Факултет политичких наука, КоБСОН

Нови „електронски” свет

Нови „електронски” свет донео је мноштво промена у пословању библиотека, као и организација чије су оне саставни део. Захваљујући све већем присуству електронских извора информација, електронских каталога и тежњи ка свеобухватној аутоматизацији процеса, библиотеке мењају свој одавно застарели начин пословања, имајући на уму квалитет и предности које обезбеђују нове информационе технологије.

Технолошки бум деведесетих година, посебно онај који је изазвала појава World Wide Web-а (WWW), умногоме је допринео промени перцепције света у којем живимо. Велике компаније организују своје пословање тако што један тим људи ради пуно радно време на одређеном пројекту у својој матичној земљи, а по завршетку радног времена шаље пројекат другом тиму негде у свету, који наставља да ради на истом, и тако у круг – кад један део земље спава, други је будан. Еволуција мобилне комуникације, а са њом и еволуција преноса података на мале персоналне рачунаре који су уједно и телефони, омогућава двадесет четири часа дневно, седам дана у недељи, приступ информацијама. „Дешава се да већина информација са нашег радног стола мигрира на мрежу што доводи до потпуно новог приступа послу. Информација је постала роба, и то врло захвална роба која се може продавати већем броју људи истовремено”.¹

„Широка распрострањеност, у дужем временском периоду, нових технологија довела је, у периоду од последњих седам година, до појаве технологијом изазваних друштвених иновација, оличених у концепту Web 2.0”.² Концепт Web 2.0. је потпуно нови приступ Интернет садржајима. Динамичнији, пун мултимедијалних садржаја, разних wiki-ја, блогова и форума, омогућио је бржу и једноставнију размену информација. Ваљало би поменути и „библиотеку 2.0”, концепт у настанку, чију технолошку основу прати динамичан и турбулентан развој. Библиотека 2.0. описује скуп библиотечких услуга пројектованих тако да испуне потребе корисника које су настале као директна или индиректна последица Web 2.0. Библиотека 2.0. описује промене које чине библиотечке услуге видљивијим корисницима и другим библиотекама и промене у самом дефинисању тих услуга”.³ Појава електронских публикација поједноставила је претраживање и убрзала процес проналажења и набавке литературе. Појавиле су се и нове могућности проналажења информација преко великог броја неформалних канала за комуникацију. „Свет се приближио остварењу предвиђања да ће целокупно периодично, као и остали видови научног издаваштва имати електронску форму”.⁴

² Адам Софронијевић, „WEB 2.0 и Библиотека 2.0”, http://209.85.135.132/u/unilibbg?q=cache:fZ-UePKGS7YJ:www.unilib.bg.ac.yu/zajednica01/obavestjenja/kursevi-2008/kurs%2520C_Web20.doc+sofronijevic&cd=5&hl=en&ct=clnk&ie=UTF-8 (преузето 7. 9. 2009).

³ Исто.

⁴ Народна библиотека Србије, „Водич кроз кобсон”, <http://kobson.nb.rs/Kobson/Dokumenti/Download/Scholar/vodic%20kroz%20kobson.pdf> (преузето 10. 9. 2009).

¹ Милан Васиљевић, „Информација је постала роба”, *Панчевачко читалиште* год. VI, бр. 11 (2007): 13.

Пројекат дисеминације информација

Фонд БФПН обухвата око 130.000 библиотечких јединица, у највећем броју монографских и серијских публикација, и мањем броју нељичне грађе. Структуру за послених чине два библиотекара и три књижничара. Од октобра 2008. године ангажована су и два волонтера.

С обзиром да не могу финансијски да испрате растућу продукцију научних часописа, посебно раст цена часописа из области природних наука, медицине и технике, библиотеке имају обавезу да ограниченим средствима обезбеде својим корисницима што функционалнији приступ и коришћење информација које су им потребне.

Конзорцијум библиотека Србије за обједињену набавку (КоБСОН) покренут је новембра 2001. године. „Основни циљ формирања КоБСОН-а био је рационализација улагања у набавку часописа, да би се касније проширио и на омогућавање пуног комфора корисника, а затим и на увођење савремених технологија у домаће научно издаваштво. Тај циљ се остварује: (1) задовољавањем потреба и унапређивањем комфора корисника за све истраживаче на територији Србије, (2) настојањима да се претплаћени извори и сервиси обезбеде по што нижој цени и што повољнијим условима плаћања, као и (3) праћењем и евалуацијом искоришћености претплаћених извора. Набавка је потпуно подређена потребама истраживачких институција у земљи”.⁵

БФПН се определила да, поред свакодневних послова, крене и са дисеминацијом информација користећи базе, сервисе и архиве које нуди КоБСОН. Планирано је да први корисници ове услуге буду професори факултета, а у случају успеха – да се ова врста услуге прошири и на остале заинтересоване кориснике.

Прва фаза подразумевала је састављање упитника за професоре. Поред основних ставки које се могу наћи у једном упитнику (презиме, име, звање, студијска група...), од њих је тражено да унесу кључне речи на српском и енглеском језику из жељених области интересовања. Уврштена су и питања која се тичу облика у ком желе да им информације буду достављене, временског периода који обухвата претрага и динамике достављања резултата – једном недељно, једном у две недеље, једном месечно и посебан захтев. Понуђени су им најновији и старији бројеви електронски доступних часописа. За форму достављања информација понуђен им је пун текст, сажетак, или само линк (слика 1). Поред упитника послато је и следеће пратно писмо у којем је представљена нова услуга:

Поштовани,

Библиотека је у ред својих услуга уврстила дисеминацију стручних информација електронски доступних преко КоБСОН-а. С циљем да што је осигурамо сарадњу шаљемо Вам упитник који ће нам омогућити лакшу претрагу области Ваше интересовања. Ми нећемо оцењивати релевантност чланака већ ћемо Вам их слаћти, без провере њиховог садржаја, до критеријума које исцуните у упитнику. Уколико имате било каквих недоумица у вези са упитником молимо Вас да нам се слободно обратите.

Срдечно,
Библиотека

Упитник је послат на њихове e-mail адресе. У року од неколико дана, стигла је повратна информација од једног броја професора, асистената и стручних сарадника који су позитивно оценили нову услугу.

Upitnik za profesore

1. Prezime _____
2. Име _____
3. Звање _____
4. Студијска група _____
5. Шира област истраживања _____
6. Ућа област истраживања _____
7. Кључне речи области истраживања
  - a) на српском језику _____
  - b) на енглеском језику _____
8. У ком облику би сте жељели да вам информације буду достављене
  - a) апстракт _____
  - b) full text (колико је доступан) _____
  - c) линк на чланак _____
9. Временски период обрађивања претрагом
  - a) најновији бројеви часописа, објављени у претходна три месеца _____
  - b) бројеви часописа старији од три месеца _____
10. Динамика достављања резултата
  - a) једном недељно _____
  - b) једном у две недеље _____
  - c) једном месечно _____
  - d) посебан захтев, упитите: _____

Упитник за професоре

У другој фази пројекта добијени резултати су разврстани. Изражено у процентима, око 60% укупног броја одговора послато је путем email-а, док је неколико професора дошло лично у библиотеку.

Анализом одговора утврђене су следеће групе резултата:

1. професори су већ упознати са електронски доступним информацијама које увелико користе у својим истраживањима,
2. професори су заинтересовани да им библиотека пружи ову врсту услуге, и
3. незаинтересовани професори.

Претрага електронских часописа

Професори који су дошли лично у библиотеку изабрани су за прву групу корисника нове услуге. На основу добијених резултата, покренута је трећа фаза пројекта у којој су библиотекарски почели са претрагом електронских

⁵ Исто.

Abstract

The paper focuses on new service that Library of the Faculty of Political Science (LFPS) has implemented as a pilot project. The LFPS started with providing dissemination of information to their patrons in October 2008. Since it was a pilot project it focused, at first, on typical group of patrons – teachers of FPS. The project was divided in four phases: planning and compiling the query; analysis of the answers and start of dissemination of information; evaluation and making future plans for improving the dissemination of information.

Key words:

library services, dissemination of information, electronic resources, Faculty of Political Science, KobSON

ЛИТЕРАТУРА

1. Софронијевић, Адам. „WEB 2.0 и Библиотека 2.0“. http://209.85.135.132/u/unilibbg?q=cache:fZ-UePKGS7YJ:www.unilib.bg.ac.yu/zajednica01/obavestjenja/kursevi-2008/kurs%2520C_Web20.doc+sofronijevic&cd=5&hl=en&ct=clnk&ie=UTF-8 (преузето 7. 9. 2009).
2. Васиљевић, Милан. „Информација је постала роба“, *Панчевачко читалиште* год. VI, бр. 11 (2007).
3. Народна библиотека Србије. „Водич кроз кобсон“. <http://kobson.nb.rs/Kobson/Dokumenti/Download/Scholar/vodic%20kroz%20kobson.pdf> (преузето 10. 9. 2009).
4. Kochtanek, T. R. i J.R. Matthews. *Library Information Systems: from library automation to distributed information access solutions*. Westport: Libraries Unlimited, 2002.

Јапанске графике – Кикигава Еизан (1787–1867): Група младих жена под расцветалом трешњом, 1812.